

Nr 34

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m. dels en i ämnet väckt motion.

Genom en den 10 februari 1961 dagtecknad proposition, nr 47, vilken hänvisats till statsutskottet, såvitt avser ett under rubriken Vissa anslag ur kyrkofonden m. m. upptaget förslag om anslag under åttonde huvudtiteln, och i övrigt till lagutskott, varvid propositionen behandlats av tredje lagutskottet, såvitt avser under nämnda rubrik upptagna förslag om anslag ur kyrkofonden, och i övrigt av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, såvitt nu är i fråga, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden

dels föreslagit riksdagen att

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid nyindelningen av riket i pastorat inrätta prästerliga övergångsbefattningar i enlighet med i propositionen förordade grunder;

2) antaga vid propositionen fogade förslag till lagar om ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond och av 1 § 2 mom. lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag);

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser och vidtaga åtgärder i övrigt, som fordras med avseende å förutnämnda övergångsbefattningar;

dels inhämtat riksdagens yttrande beträffande de villkor för tillstånd att inrätta kloster i visst fall, vilka angivits i propositionen.

I samband med propositionen har utskottet behandlat en i anledning av densamma i andra kammaren väckt motion, nr 666, av fru *Gunne m. fl.*, vari hemställes att riksdagen vid behandlingen av propositionen, i vad gäller villkor för tillstånd att inrätta kloster, måtte beakta i motionen framförda synpunkter.

De genom propositionen framlagda lagförslagen är av följande lydelse:

1) Lag

om ändrad lydelse av 6 § lagen den 30
augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

6 §.

Enligt vad — — — Luleå stift.
Ytterligare skola, utöver vad i denna lag eljest stadgas, ur kyrkofonden utgöras:

1) Kostnad för — — — annan ordning;

2) kostnad för — — — allmän tilläggs pension;

2 a) annan kostnad — — — avsedda präster;

2 b) kostnad för — — — särskilt stadgas;

3) bidrag, som av Konungen och riksdagen bestämmes, till ersättande av anslag, som av riksdagen anvisas till avlöningar och övriga omkostnader dels för stiftsnämndernas verksamhet, dels för religionsvård åt *dövstumma*;

4) kostnad, som — — — äger tillämpning;

5) kostnad, enligt — — — åt församlingspräster;

Föreslagen lydelse:

6 §.

Enligt vad — — — Luleå stift.

Ytterligare skola, utöver vad i denna lag eljest stadgas, ur kyrkofonden utgöras:

1) Kostnad för — — — annan ordning;

2) kostnad för — — — allmän tilläggs pension;

2 a) annan kostnad — — — avsedda präster;

2 b) kostnad för — — — särskilt stadgas;

2 c) kostnad för avlöningsförmåner åt präst, som övergått till prästerlig övergångsbefattning, i den mån kostnaden ej jämlikt prästlönekostnadslagen skall bestridas av pastorat;

3) bidrag, som av Konungen och riksdagen bestämmes, till ersättande av anslag, som av riksdagen anvisas till avlöningar och övriga omkostnader dels för stiftsnämndernas verksamhet, dels för religionsvård åt *döva*;

4) kostnad, som — — — äger tillämpning;

5) kostnad, enligt — — — åt församlingspräster;

¹ Senaste lydelse, se 1960:164.

Nuvarande lydelse:

- 6) anslag, som — — — kyrkliga ärenden;
7) kostnad för — — — till kyrkofonden;
8) belopp, som — — — avlöningen bidra;
9) kostnad för — — — kyrkliga ändamål.

Föreslagen lydelse:

- 6) anslag, som — — — kyrkliga ärenden;
7) kostnad för — — — till kyrkofonden;
8) belopp, som — — — avlöningen bidra;
9) kostnad för — — — kyrkliga ändamål.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962.

2) Lag

om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag)

Härigenom förordnas, att 1 § 2 mom. lagen den 29 juni 1951 angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag)¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Nuvarande lydelse:

- 1 §.
2 mom. Med församlingspräst — — — å församlingsprästtjänst.

Föreslagen lydelse:

- 1 §.
2 mom. Med församlingspräst — — — å församlingsprästtjänst.
Såsom församlingspräst anses jämväl präst, vilken övergått till prästerlig övergångsbefattning och innehar förordnande, som i första stycket sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962.

¹ Senaste lydelse, se 1960:631.

Propositionens huvudsakliga innehåll i nu förevarande delar

I propositionen föreslås, att Kungl. Maj:t skall få befogenhet att vid genomförande av den år 1957 beslutade allmänna reformen av pastoratsindelningen och den prästerliga tjänsteorganisationen inrätta särskilda övergångsbefattningar för kyrkoherdar och komministrar, vilkas tjänster indrages men vilka inte förflyttas till annan prästerlig tjänst eller förtidspensioneras. I propositionen hemställs vidare om bemyndigande att utfärda erforderliga bestämmelser om prästs skyldighet att övergå till övergångsbefattning samt om hans tjänstgöringsskyldighet och avlöningsförmåner under innehavet av befattningen jämte vissa andra härtill knutna frågor. I samband härmed föreslås ändring av 6 § lagen om kyrkofond och 1 § 2 mom. prästlönekostnadslagen av innehåll, att lönekostnaderna för övergångsbefattningarna, vilka förutsättes kunna bli inrättade i ett fåtal fall, i princip skall utgå ur kyrkofonden men i vissa fall åvila pastorat.

Vidare underställes riksdagen fråga om villkor för tillstånd att inrätta kloster, vilken fråga aktualiserats genom en nu gjord ansökning.

En närmare redogörelse för de olika i propositionen behandlade frågorna lämnas nedan under punkterna A och B.

A. Prästerliga övergångsbefattningar

Inledning

Genom riksdagens bifall (rskr 1957: 388) till Kungl. Maj:ts proposition 1957: 153 har beslut fattats om att genomföra ny indelning och tjänsteorganisation för de territoriella pastoraten. Beslutet innehåller i första hand riktlinjer och normer för den nya indelningen och organisationen samt grunder för inplacering av kyrkoherde- och komministertjänster i lönegrad.

Däremot har genom 1957 års riksdagsbeslut ställning endast i begränsad mån tagits i fråga om sättet att lösa de organisatoriska problem av övergångsnatur, som är förbundna med reformen. Med lösningen av vissa spörsmål av sådan art ansågs nämligen böra anstå någon tid. Anledningen härtill var främst, att resultatet av det samtidigt pågående arbetet på en ny lag om prästval borde avvaktas, innan förslag om tillfällig lagstiftning förelades riksdagen.

Sedan denna lagstiftningsfråga lösts genom utfärdandet av lagen om prästval den 25 oktober 1957 (nr 577), vilken trätt i kraft den 1 juli 1958, upptogs till behandling frågan om behovet av tillfällig lagstiftning, som — med undanskjutande av eljest gällande regler för tillsättning av kyrkoherde- och komministertjänster — skulle göra det möjligt att omplacera präster, vilkas tjänster blir indragna vid nyindelningen. I propositionerna 1958: 146

och 1958: B 20 förelades 1958 års riksdagar förslag till sådan tillfällig lagstiftning. Sedan sistnämnda proposition bifallits (rskr 1958: B 96) samt kyrkomötet samtyckt till lagförslaget (skr 9), utfärdades lagen den 17 oktober 1958 (nr 516) med särskilda bestämmelser om tillsättning av prästerliga tjänster vid nyindelning av riket i pastorat. Enligt denna lag kan Kungl. Maj:t tillsätta kyrkoherde- eller komministertjänst, som vid nyindelningen är ledig, utan föregånget val genom att förflytta kyrkoherde eller komminister, vars tjänst indrages, till tjänsten. Lagen har trätt i kraft den 1 januari 1960.

I propositionen 1957: 153 nämndes även andra övergångsordningar, som bedömdes bli nödvändiga i samband med att indelningsreformen genomföres, nämligen förtidspensionering och inrättande av särskilda prästerliga övergångsbefattningar. Beträffande övergångsbefattningarna uttalade dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet, att den närmare författningsregleringen — vilken bland annat påkallade ändring i lagstiftningen på det kyrkligt-ekonomiska området — borde anstå till tidpunkt närmare reformens ikraftträdande.

Denna tidpunkt har inte bestämts genom 1957 års riksdagsbeslut. I propositionen 153 anförde departementschefen endast, att den nya indelningen och organisationen torde kunna träda i kraft tidigast den 1 januari 1961.

Förberedelsearbetet för att genomföra indelningsreformen har nu fortskridit så långt, att reformen avses kunna genomföras vid kommande kalenderårsskifte 1961/62.

Beträffande innehållet av de beslut i indelningsfrågan, som fattats av 1957 och 1958 års riksdagar, prästvalskommitténs behandling av spørsmålet om att överföra präst på specialstat till följd av organisatoriska förändringar eller av andra orsaker, avgivna remissyttranden över kommitténs förslag samt behandlingen av nämnda spørsmål vid 1957 års riksdag får utskottet hänvisa till redogörelse i propositionen (s. 7—16).

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Edenman, anför i propositionen följande:

»Vid 1957 års riksdag fattades beslut om en allmän reform av pastoratsindelningen och den församlingsprästerliga organisationen i enlighet med förslag som framlagts i propositionen 1957: 153. Förberedelsearbetet för att genomföra reformen har nu fortskridit så långt, att reformen avses kunna bli genomförd vid kalenderårsskiftet 1961/62.

Beslutet om pastoratsreformen innehåller inte bara grunder för blivande

indelning och tjänsteorganisation utan också vissa principiella ställningstaganden angående de anordningar av övergångsnatur, som fordras för att genomföra reformen. På grundval av ett sådant beslut har 1958 års B-riksdag antagit propositionen 1958: B 20 med förslag till en tidsbegränsad lagstiftning, genom vilken Kungl. Maj:t ges möjlighet att förflytta ordinarie församlingspräster, vilkas tjänster indrages, till sådana tjänster, som är lediga vid tiden för omregleringen. Också vid senare tidpunkt kan enligt denna lagstiftning Kungl. Maj:t vid s. k. tredjegångstillsättning av ordinarie tjänst till denna förflytta präst, vars tjänst indragits vid omregleringen utan att prästen då erhållit annan tjänst.

I fråga om särskilda övergångsbefattningar fattades år 1957 principbeslut om att sådana skall kunna inrättas för präster, vilkas tjänster indrages vid omregleringen och vilka inte då kan förflyttas till annan ordinarie tjänst eller förtidspensioneras. I beslutet drogs vissa grundlinjer upp för denna anordning i vad gäller prästs tjänstgöringsskyldighet och avlöningsförmåner samt rätt till tjänstebostad, men samtidigt ansågs att den närmare författningsregleringen för övergångsbefattningarna skulle anstå till tidpunkt närmare reformens ikraftträdande.

Den naturligaste åtgärden beträffande präst, vars tjänst indrages, är — såsom tidigare anförts — som regel att förflytta honom till annan tjänst. I vad mån andra åtgärder skall behöva tillgripas i samband med att den nya tjänsteorganisationen genomföres, måste därför bedömas med beaktande av den omfattning, i vilken prästerna kan förflyttas i samband med omregleringen.

I propositionen 1957: 153 erinrade min företrädare i ämbetet om att Kungl. Maj:t sedan år 1951 förordnat om vakantsättning av sådana ledigblivna kyrkoherde- och komministertjänster, vilkas bibehållande vid indelningsreformen syntes osannolik. Vid följande års riksdagsbehandling av frågan redovisade jag i propositionen 1958: 146 flera omständigheter, som bidrar till att vakantsättningen av ordinarie prästtjänster kommer att ha nått längre vid reformens genomförande än som från början antogs. Utifrån vissa beräkningar bedömde jag, att på grundval av de dittills tillämpade riktlinjerna för vakantsättningen en formell balans skulle uppstå mellan den avsedda minskningen av antalet kyrkoherdetjänster och omfattningen av vakantsättningen av dylika tjänster. Emellertid hade år 1957 förutsatts, att en mera allmän vakantsättning skulle föregå reformen, och med beaktande härav räknade jag med ett ytterligare — inte obetydligt — tillskott på lediga tjänster. Jag fann mig därför kunna uttala, att förflyttning av präst till annan tjänst skall kunna ske i större utsträckning och genom mindre ingripande åtgärder än som från början förutsattes.

Enligt nu tillgängliga uppgifter var den 1 januari 1961 230 kyrkoherdetjänster (142 den 1/1 1958) och 128 komministertjänster (88 den 1/1 1958) vakantsatta. I enlighet med vad som förutsattes år 1957 har beslut fattats

om en mera allmän vakantsättning av tjänster under innevarande år. Till följd härav beräknas ytterligare 37 kyrkoherdetjänster och 7 komministertjänster bli vakantsatta.

Den aktuella situationen beträffande vakantsättningen ger mig anledning att ytterligare understryka vad jag anförde i frågan år 1958. Som läget numera kan bedömas torde det sålunda kunna förväntas uppkomma ett mycket ringa behov av att inrätta övergångsbefattningar. Jag vill också erinra om att då principbeslutet om dylika befattningar fattades år 1957, så var det närmast av försiktighetsskäl, som man ansåg sig böra räkna med denna anordning. Enligt min uppfattning bör övergångsbefattningar inrättas endast då mycket starka skäl talar mot att förflyttning kommer till stånd. Det torde således inte böra komma i fråga att präst överföres till övergångsbefattning blott för att avbida att en viss, för förflyttning lämplig tjänst blir ledig senare. Med hänsyn till det sagda bör övergångsbefattning kunna inrättas endast i de i prästvalskommitténs förslag upptagna typfallen a) och c), nämligen då — av särskilda skäl — annan tjänst, vartill prästen lämpligen kan förflyttas, inte står att uppbringa eller då kyrkoherde eller komminister på grund av speciella förhållanden bör få stanna i orten och uppehålla kyrkoadjunktstjänst.

I enlighet med de grunder jag sålunda förordat torde Kungl. Maj:t böra bemyndigas att efter prövning från fall till fall i mån av behov inrätta övergångsbefattningar för att till dessa överföra präster, vars tjänster indrages då pastoratsindelningsreformen genomföres. Dylik befattning skall vara att jämställa med ordinarie tjänst.

Vad härefter gäller spørsmålet hur bestämmelserna om prästerliga övergångsbefattningar närmare skall utformas, anser jag att de av kommittén föreslagna reglerna om disponibilitetsbefattningar kan tjäna som förebild för författningsregleringen. Vad kommittén föreslagit synes i allt väsentligt kunna anpassas att gälla för övergångsbefattningar.

I 1957 års principbeslut har fastslagits, att innehavare av övergångsbefattning skall vara skyldig att uppehålla i prästlönereglementet avsedd tjänst. Självfallet bör denna skyldighet så långt möjligt också uttagas och förordnande bör därvid i första hand meddelas å församlingsprästerlig tjänst. Prästen är även skyldig att låta sig utnämna till i reglementet avsedd ordinarie tjänst. Det sistnämnda bör ses mot bakgrunden av det bemyndigande Kungl. Maj:t erhållit genom 1958 års särskilda lag att även efter indelningsreformen förflytta präst till ordinarie församlingsprästtjänst. Skyldigheten att mottaga ordinarie tjänst synes böra svara häremot, och jag vill därför föreslå, att den begränsas till att avse församlingsprästerlig sådan tjänst. Det torde ligga i sakens natur att prästen bereds tillfälle att yttra sig i förflyttningsärendet.

Utnämnes prästen till innehavare av ordinarie tjänst såsom församlingspräst eller till annan ordinarie tjänst, för vilken gäller av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsbestämmelser, skall prästen avgå från övergångsbefattningen, om inte Kungl. Maj:t annat medgiver. Då prästen utnämnts till innehavare av ordinarie församlingsprästtjänst, skall så anses som om han hela tiden innehaft sin tidigare ordinarie tjänst och flyttats direkt därifrån till den nya tjänsten. Har prästen under lång tid uppehållit vakantsatt tjänst, bör han efter medgivande av Kungl. Maj:t såsom sin tidigare ordinarie tjänst kunna få räkna den tjänst han uppehållit.

Enligt 1957 års riksdagsbeslut skall präst som överförs på övergångsbefattning äga rätt till ett övergångsarvode. Jag förordar att detta bestämes så, att det motsvarar lönen i den löneklass prästen tillhört i sin tidigare tjänst. Uppehåller prästen annan tjänst, bör han få tillgodoräkna sig tid för löneklassuppflyttning och arvodet bör höjas med hänsyn härtill. Arvodet bör, såsom skett vid tidigare liknande organisationsförändringar, anknytas till samma ortsgrupp för hela riket — med hänsyn till den ändring beträffande ortsgrupperna som träder i kraft den 1 januari 1962 — lämpligen ortsgrupp 3.

Förordnas prästen att uppehålla annan prästtjänst, bör vikariatsbestämmelserna i prästlöneordning tillämpas som om han under förordnandet innehade sin tidigare tjänst. I förekommande fall bör därvid 15 § 5 mom. ordning analogt tillämpas. Har prästen medgivits rätt att med övergångsbefattningen förena annan tjänst eller andra anställningar, för vilka gäller av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser, bör för varje fall prövas om och i vad mån övergångsarvode skall behållas.

I pensionshänseende bör, i huvudsak på sätt kommittén föreslagit, prästen behandlas som om han innehaft och utövat sin tidigare tjänst. Tjänstepensionsrätten bör därvid — i likhet med arvodet — i princip anknytas till stationeringsort tillhörande ortsgrupp 3.

Vad härefter gäller förmånen av tjänstebostad har vid 1957 års riksdagsbehandling av frågan fastslagits att präst, som förordnats att uppehålla kyrkoadjunktstjänst i samma ort som den, vari han dittills varit verksam, enligt domkapitlets bestämmande kan få behålla sin tjänstebostad, så länge förordnandet varar. Ett sådant beslut bör icke vara beroende av pastoratets samtycke, men pastoratet skall självfallet höras i ärendet.

Eljest torde prästen böra vara skyldig att avflytta från bostaden inom tid som stadgas i prästlöneordning. Jag vill i sammanhanget peka på möjligheten av att prästen kan få förhyra prästgården, om denna i fortsättningen inte skall utgöra tjänstebostad.

Till vad kommittén föreslagit om bostadsavdrag och bränslekostnads-gottgörelse vill jag erinra om att 1952 års tjänstebostadsutredning den 23 november 1959 till chefen för civildepartementet överlämnat en promemoria med förslag till bland annat nya regler för hyressättning av tjänstebostäder.

Förslaget, som bygger på uttalanden av chefen för civildepartementet i propositionen 1956: 116, lämnar utrymme för en friare anpassning av hyrans storlek och andra villkor till omständigheterna i det enskilda fallet. Göres de föreslagna reglerna tillämpliga på prästerliga tjänstebostäder, kommer nu gällande bestämmelser om bostadsavdrag m. m. att upphävas.

Jag finner det rimligt att ersättning för flyttningskostnad bör kunna medgivas i särskilda fall, då prästen överföres på övergångsbefattning, liksom också då han senare förordnas på eller utnämnes till innehavare av prästtjänst. Slutligen vill jag föreslå att traktamente och ersättning för resa i samband med att prästen skall uppehålla förordnande som församlingspräst ävensom begravningshjälp m. m. får utgå enligt vanliga normer.

Vad härefter angår det fåtal präster, som inte övergått på prästlöneordningen, kan det inte uteslutas att någon av dem bör överföras till övergångsbefattning i den mån detta är möjligt. I likhet med kommittén anser jag det inte nödvändigt att tynga författningstexten med de specialregler, som därvid skulle fordras. Kungl. Maj:t torde böra bemyndigas att i sådant fall besluta i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommittén föreslagit.

Kostnaderna för de av mig förordade löneförmånerna bör, såsom kommittén ansett, i princip åvila kyrkofonden. Kommittén har vidare uttalat, att kostnaderna bör åvila pastoratet, då präst uppehåller församlingsprästtjänst. Även de merkostnader som kan uppstå, exempelvis om kyrkoherde förordnas att uppehålla kyrkoadjunktstjänst, bör enligt kommittén täckas av pastoratet. Flera remissinstanser har gjort invändningar mot sistnämnda förslag.

För egen del vill jag framhålla, att sedan förslaget framlades och remissbehandlades har en förändring skett beträffande fördelningen av kostnaden mellan kyrkofonden och pastoraten. På grundval av den vid föregående års riksdag antagna propositionen 101 har införts ett normallönekostnadssystem, enligt vilket den årliga avräkningen mellan kyrkofonden och pastoraten baseras på beräknade årslönekostnader utan beaktande i detalj av de verkliga kostnaderna. För att förenkla löneberäkningen vid vikariat har bestämts, att pastorat skall svara för lönekostnaderna endast om församlingsprästtjänst uppehålls av icke-ordinarie präst med vikariatslöneförordnande, men att kostnaderna eljest skall utgå ur kyrkofonden. Årslönekostnaden för tjänst, som uppehålls med vikariatslöneförordnande, beräknas per den 1 juli enligt vikariatslöneklass.

Jag finner inte skäl föreligga att för de fall, då till övergångsbefattning överförd präst tjänstgör som församlingspräst, göra avsteg från de principer, som antogs av förra årets riksdag. Av dessa följer att kyrkofonden skall stå för lönekostnaderna vid ett förordnande mot vikariatsersättning på församlingsprästtjänst. Vid ett vikariatslöneförordnande har däremot pastoratet att svara för lönekostnaderna enligt reglerna i 3 § prästlönekostnadslagen.

De s. k. tillskottspastoraten får i allmänhet upptaga hela denna kostnad i avräkningen med kyrkofonden.

Vad slutligen angår den merkostnad för kyrkofonden, som inrättande av övergångsbefattningar kan komma att medföra, torde det i betraktande av de av mig förordade grunderna härför kunna förutsättas, att kostnadsökningen för fonden inte blir av sådan omfattning, att den kan föranleda någon ändring av utdebiteringen för den allmänna kyrkoavgiften.

Inom ecklesiastikdepartementet har, i överensstämmelse med vad jag nu förordat, upprättats ett utkast till kungörelse om prästerliga övergångsbefattningar, som inrättas vid nyindelning av riket i pastorat, vilket utkast torde som bilaga A få fogas vid statsrådsprotokollet. Kungl. Maj:t torde böra bemyndigas att utfärda bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med detta utkast. I fråga om bestridandet av kostnaderna för avlöningsförmåner åt präster som överförts på övergångsbefattning kan — till följd av principerna för det nämnda normallönekostnadssystemet — författningsregleringen inskränkas till smärre ändringar i 6 § lagen om kyrkofond och 1 § 2 mom. prästlönekostnadslagen. Inom ecklesiastikdepartementet har utarbetats förslag härtill. I samband därmed har en justering av redaktionell natur företagits i förstnämnda lagrum.»

Beträffande det av departementschefen omnämnda utkastet till kungörelse får utskottet hänvisa till propositionen (s. 43—45).

B. Villkor för tillstånd att inrätta kloster

Ansökningen

Enligt 5 § religionsfrihetslagen kan kloster inrättas endast med Kungl. Maj:ts tillstånd och på de villkor Kungl. Maj:t föreskriver. När propositionen med förslag till religionsfrihetslag (nr 100) behandlades vid 1951 års riksdag, anförde särskilda utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 1), att enligt utskottets mening Kungl. Maj:t borde, då fråga om tillstånd att inrätta kloster första gången förekom, inhämta riksdagens yttrande över de villkor som Kungl. Maj:t därvid ämnade föreskriva.

Hos Kungl. Maj:t har nu *Theresiastiftelsen i Lund* anhållit om tillstånd att å en stiftelsen tillhörig fastighet i Glumslövs socken i Malmöhus län inrätta ett kloster för karmelitnunnor.

Enligt stadgarna för Theresiastiftelsen, som bildades den 15 juni 1956, skall stiftelsens ändamål vara att stödja den fromma verksamhet, som syst-

rar av den katolska karmelitorden bedriver i Sverige. Stiftelsen samarbetar för uppnående av sina syften med karmelitsystrarna i karmelitklostret i Gent i Belgien. Stiftelsens fastighet förvärvades år 1957 efter tillstånd av Kungl. Maj:t för en köpeskilling av 125 000 kronor. I en byggnad på fastigheten finns enligt uppgift bostadsmöjligheter för omkring 10 personer. Stiftelsens avsikt är att om ansökningen bifalles uppföra en nybyggnad, ägnad för klosterliv. Vid styrelsens ansökning är fogade de klosterregler, som avses skola gälla. Enligt dessa får högst 21 personer intagas i klostret. I övrigt innehåller reglerna inte något som i väsentlig mån avviker från den kanoniska rättens allmänna bestämmelser om kloster. För dessa bestämmelser lämnas i nämnda proposition (s. 106 o. f.) en redogörelse, till vilken torde få hänvisas.

Stiftelsen upplyser, att den kommunitet, som skulle utgöra klostrets första medlemmar, består av sex belgiska karmelitsystrar och två svenska medborgare. Ytterligare någon av svensk nationalitet har anmält sin avsikt att inträda. Vidare anföres att, enär det inte i Sverige finns några klostertraditioner, måste man uppenbarligen — för att över huvud taget kunna skapa en sådan på gamla och fasta traditioner byggd institution — i det första klostret till en början intaga i huvudsak utländska systrar, vilka så att säga blir klostrets stiftare och fullgör den för klostrets grundande nödvändiga funktionen att till det nya klostret överföra klostertraditionerna från redan bestående kloster inom karmelitorden.

Yttranden

I ärendet har yttranden avgivits av *kammarkollegiet*, *länsstyrelsen i Malmöhus län*, *statens utlänningskommission* och *ärkebiskopen*.

Kammarkollegiet, som tillstyrker bifall till stiftelsens ansökan, behandlar därjämte i sitt yttrande förutsättningarna och villkoren för klostrets inrättande. Vad särskilt angår frågan om möjligheterna för den som ångrar ett avlagt klosterlöfte att vinna befrielse från detta, hänvisar kollegiet till att föredragande departementschefen i propositionen angående ny religionslagstiftning erinrat om att det följde av den lagstiftning, som då behandlades, att vederbörande alltid vore berättigad att utträda ur sitt trossamfund och att han därigenom kunde befria sig från sina förpliktelser gentemot samfundet och dess klosterinstitutioner. Vidare erinrar kollegiet om departementschefens uttalande, att Kungl. Maj:t borde vid prövning av ärendet om tillstånd att inrätta kloster eller om återkallelse av sådant tillstånd fästa avseende vid bestämmelser, som vederbörande samfund hade om befrielse från avlagt klosterlöfte och den behandling framställningar om befrielse brukade röna hos överordnade inom samfundet.

Kammarkollegiet har i denna fråga hört Theresiastiftelsens juridiska biträde, advokaten Anders Winblad i Lund, som anfört följande.

Varje postulant, varje novis och varje syster — oavsett om hon avlagt timliga eller eviga löften — har full frihet att när hon så önskar lämna klostret.

Befrielse från givna löften erhålles undantagslöst efter hänvändelse till vederbörande kyrkliga myndigheter och erlagd hemgift återbetalas. Om en syster en gång blivit mottagen utan hemgift eller med otillräcklig hemgift och hon alltså icke kan reda sig med sina egna tillgångar, erhåller hon av klostret vad som erfordras för att hon skall kunna återvända hem i trygghet och därutöver erhåller hon vad hon kan behöva för att leva en viss tid framåt.

Den som utträder ur klostret utan att dessförinnan ha blivit befriad från sina löften, kan icke och blir icke heller för den skull utesluten ur samfundet. Den enda påföljd som inträder är den, att vederbörande blir excommunicerad, d. v. s. förbjuden att mottaga sakramenten. Detta förbud uppehålles emellertid icke genom några som helst yttre maktmedel, så att vederbörande av kyrklig myndighet eller befattningshavare hindras att mottaga sakramenten, utan detta förbud är endast och allenast den enskildes så att säga samvetsfråga. Ansöker vederbörande efter det hon lämnar klostret om befrielse från givna löften, beviljas denna ansökan undantagslöst och därmed förfaller även den påföljd varom nyss talats och utbetalas även hemgift på sätt här beskrivits.

I anslutning till vad sålunda upplysts förklarar kammarkollegiet det vara angeläget att för framtiden tillse, att inte den, som ångrar avlagda löften och önskar utträda ur klostret, genom påföljder av religiös natur avhållas därifrån. Självfallet kan det inte ifrågakomma att i sådant syfte uppställa föreskrifter, som inskränker den katolska kyrkans handlingsfrihet. Där emot synes, enligt kollegiets mening, en möjlig utväg att vinna det angivna syftet vara att såsom förutsättning för tillståndet angives, att påföljder av religiös natur inte får förekomma för den som önskar utträda ur klostret. Skulle denna förutsättning sedermera visas inte föreligga, kan — anför kollegiet — fråga uppkomma om att återkalla tillståndet för klostret; detta torde innebära en betryggande garanti för att inte utträdesrätten de facto inskränkes.

Kammarkollegiet föreslår också, att såsom förutsättning för det sökta tillståndet bör angivas, att klostrets medlemmar kommer att efter några år till övervägande del utgöras av svenska medborgare och att antalet klostermedlemmar inte under någon längre tid kommer att understiga sex, d. v. s. det antal, som enligt nämnda proposition borde fordras för att en inrättning av ifrågavarande slag skall betraktas såsom kloster.

Dessutom framlägger kammarkollegiet förslag till villkorsbestämmelser att föreskrivas vid beslut om tillstånd till klostrets inrättande samt föreslår att Theresiastiftelsens styrelse åläggas att årligen till Kungl. Maj:t lämna uppgift angående klostermedlemmarnas nationalitet och antal.

Länsstyrelsen i Malmöhus län ansluter sig i frågan, huruvida ett flertal klostermedlemmar skall vara svenska medborgare redan då klostret inrättas, till de synpunkter som Theresiastiftelsen anför. På grund härav och

då anledning inte torde föreligga att antaga, att verksamheten blir av annan art än som avsetts i samband med religionsfrihetslagens tillkomst, motsätter sig länsstyrelsen inte att det begärda tillståndet lämnas. De av kammarkollegiet föreslagna villkorsbestämmelserna syns länsstyrelsen lämpliga.

Statens utlänningskommission, som bedömt ärendet från utlänningskontrollsynpunkt, motsätter sig inte bifall till framställningen. Kommissionen utgår därvid från att utlänningslagen skall vara tillämplig på de utläningar, som kan komma att vinna inträde i klostret eller eljest vistas i det. Då det emellertid med hänsyn till klosterinstitutionens karaktär möjligen kan uppstå missförstånd härom bör enligt kommissionen, vid bifall till framställningen, i villkoren för tillståndet angivas, att utlänningslagen äger tillämpning på utländska klostermedlemmar och besökande.

Ärkebiskopen har intet att erinra mot de villkorsbestämmelser, som föreslagits av kammarkollegiet. Med avseende på de allmänna förutsättningarna för ett tillstånd anser ärkebiskopen angeläget att framhäva, att ett sådant inte kan komma i fråga annat än för kloster tillhörande samfund, i vilkas samfundsordning klosterinstitutionen ingår. Ärkebiskopen erinrar härefter om att vad dissenterlagskommittén i sitt betänkande, som låg till grund för 1951 års lagstiftning, uttalat om att kloster borde få inrättas endast för de svenska romerska katolikernas behov och sålunda såsom medlemmar i huvudsak endast ha svenska medborgare visserligen inte berördes vid statsmakternas ställningstagande men att detta näppeligen kan tagas till intäkt för antagandet, att statsmakterna på denna punkt skulle hyst en från kommittén avvikande mening. Ärkebiskopen finner det därför betänkligt, att tillstånd till inrättande av ett kloster skulle kunna givas, om vid dess grundande inte ens en minoritet av dess medlemmar skulle vara svenska medborgare.

Departementschefen

Föredragande departementschefen anför i propositionen:

»Förbudet mot att inrätta kloster här i landet upphävdes genom 1951 års religionsfrihetslag, vars 5 § innehåller bestämmelserna om kloster. Enligt detta lagrum kan kloster inrättas endast med Kungl. Maj:ts tillstånd och på de villkor Kungl. Maj:t föreskriver. Vidare gäller att ingen får upptagas i kloster, förrän han fyllt 21 år. Slutligen stadgas att Kungl. Maj:t äger återkalla tillstånd, om lag eller författning eller villkor som Kungl. Maj:t föreskrivit åsidosättes vid klosterverksamheten eller klostret drives uppenbart i strid mot vad som var förutsatt, då tillståndet gavs.

Såsom inledningsvis erinrats har riksdagen uttalat att Kungl. Maj:t borde, då fråga om tillstånd att inrätta kloster första gången förekom, inhämta riksdagens yttrande över de villkor som Kungl. Maj:t därvid ämnade föreskriva.

Med Theresiastiftelsens ansökning har nu för första gången uppkommit fråga om att meddela tillstånd att inrätta kloster. Då förutsättningar för bifall till den gjorda framställningen synes föreligga, bör riksdagens yttrande inhämtas angående de villkor som bör uppställas i samband därmed.

En från religionsfrihetssynpunkt väsentlig förutsättning för att klosterverksamhet skall få bedrivas här i riket synes mig vara, att den som ångrar ett avlagt klosterlöfte garanteras inte endast att han rent faktiskt kan utträda ur klostret utan även att detta kan ske utan att han riskerar påföljder av religiös innebörd. I ärendet har upplysts, att vederbörande katolska myndigheter i fråga om befrielse från klosterlöfte tillämpar den praxis att ansökningar härom alltid bifalles. För den som lämnar kloster utan att ha fått befrielse från löftet inträder visserligen den påföljden, att han blir exkommunicerad, d. v. s. förbjuden att mottaga sakramenten, men detta förbud upprätthålles inte med några yttre maktmedel utan blir endast en samvetsfråga för den enskilde själv. Ansöker han därefter om befrielse från löftet, beviljas detta undantagslöst och påföljden häves. Några andra påföljder av religiös innebörd tillämpas inte för utträdande. Med hänsyn till vad sålunda upplysts synes det inte nödvändigt att uppställa någon uttrycklig villkorsbestämmelse i förevarande avseende. Skulle denna förutsättning framdeles visa sig brista, ger religionsfrihetslagen möjlighet att under hänvisning härtill återkalla tillståndet.

I beslutet om tillstånd bör i anslutning till vad kammarkollegiet föreslagit angivas, att vid beslutet förutsatts, att klostrets medlemmar kommer att efter några år till övervägande del utgöras av svenska medborgare.

Vad härefter gäller de egentliga villkoren för tillstånd till klosterverksamheten synes dessa böra i allt väsentligt utformas i enlighet med vad kammarkollegiet föreslagit. Därigenom skulle villkoren, som i princip ansluter till uttalanden i religionsfrihetslagens förarbeten, komma att få i huvudsak följande innehåll.

För att undanröja all tvekan beträffande vem som har att tala och svara för klostret torde böra föreskrivas, att Theresiastiftelsen skall vara dess huvudman. Beträffande upptagande i klostret bör föreskrivas att — utöver vad i 5 § religionsfrihetslagen stadgas — klosterlöfte, som inte är tidsbegränsat, får avläggas endast av den som fyllt tjugufem år. Vidare bör fastslås, att klosterlöfte inte får utgöra hinder för utträde ur klostret. Det torde ytterligare angivas, att offentlig myndighet äger i enlighet med vad i lag och författning stadgas tillträde till klostret och rätt till insyn i dess verksamhet samt att myndighet inte kan förvägras att träda i omedelbar förbindelse med klostermedlem. Slutligen bör som villkor uppställas att, om i anslutning till klostret drives verksamhet, som avser vård och fostran av barn och ungdom, undervisning, sjukvård eller socialvård, skall gälla vad i lag och författning föreskrives om sådan verksamhet i allmänhet.

Theresiastiftelsens styrelse torde böra åläggas att till ecklesiastikdepartementet varje år före utgången av januari månad lämna uppgift om antalet klostermedlemmar under föregående år samt angående dessa medlemmars nationalitet.

I beslutet bör slutligen erinras, att klosterlöftet inte medför begränsning av det skydd för personlig frihet, som svensk lagstiftning tillförsäkrar, att i fråga om rättshandlingar av den som avlagt klosterlöfte skall tillämpas vad i civillag är stadgat samt att i fråga om utländsk medborgare, som är klostermedlem eller eljest uppehåller sig i klostret, skall iakttagas vad som finns stadgat i utlänningslagen jämte i anslutning därtill utfärdade författningar.»

Motionen

I motionen erinras inledningsvis om ärkebiskopens ovan återgivna remissyttrande samt om följande uttalanden av dissenterlagskommittén rörande förutsättningarna för inrättande av kloster (SOU 1949: 20, s. 122 f.):

Emellertid kan det knappast sägas vara ett religionsfrihetsintresse att bereda möjlighet för inrättande i vårt land av kloster för utländska medborgare av romersk-katolsk trosbekännelse. — — — Om kloster grundas, bör det ske med tanke på de svenska romerska katolikernas behov. Otvivelaktigt skulle kloster, som bestå av utländska medborgare, te sig som ett mycket främmande inslag i svenskt religiöst liv och skulle kunna försäkra onödiga religiösa motsättningar, i synnerhet som man även i framtiden har att räkna med en viss misstro gentemot klosterväsendet över huvud. Den romersk-katolska kyrkan har visserligen en så utpräglad internationell karaktär, att det inte torde vara lämpligt att helt utesluta möjligheten för utlänningar att vara medlemmar av svenska kloster, men som allmän princip torde dock böra gälla att medlemmarna i svenska kloster huvudsakligen skola utgöras av svenska medborgare. Dissenterlagskommittén anser sig därför icke kunna förorda, att förbudet mot ordnar och kloster utan vidare upphäves. Kommittén föreslår med hänsyn härtill att kloster må inrättas endast efter tillstånd av Kungl. Maj:t och på de villkor, som därvid bestämmas.

Motionärerna uttalar, att de finner de av departementschefen angivna villkoren för tillstånd att inrätta kloster i förevarande fall vara i och för sig ändamålsenliga och tillfredsställande. Härefter anföres i motionen:

»Emellertid bör enligt vår mening starkare understrykas den av dissenterlagskommittén angivna grundförutsättningen. Theresiastiftelsen har meddelat, att den kommunitet som skulle utgöra klostrets första medlemmar består av sex belgiska karmelitnunnor och två svenska medborgare samt att ytterligare någon av svensk nationalitet anmält sin avsikt att inträda. Med kommunitetens nuvarande sammansättning skulle klostrets medlemmar omfatta en stark övervikt av utländska medborgare. Vad Theresiastiftelsen i sin ansökan anför angående skälen för att i det första klostret till

en början intaga i huvudsak utländska systrar finner vi från stiftelsens synpunkter förklarligt och förståeligt. Men vi vill då erinra om dissenterlagskommitténs uttalanden, att kloster bör grundas med tanke på de svenska romerska katolikernas behov och att medlemmar av svenska kloster i huvudsak skall utgöras av svenska medborgare. Dessa principer finner vi väsentliga med tanke på såväl religionsfriheten i vårt land som det svenska kulturarvet och svensk historisk-religiös tradition.

Enligt beslut av 1951 års riksdag borde Kungl. Maj:t, då fråga om tillstånd att upprätta kloster *första gången* förekom, inhämta riksdagens yttrande över de villkor som Kungl. Maj:t ämnade föreskriva. Riksdagens ställningstagande till det föreliggande förslaget kommer sålunda att få prejudicerande verkan. Frågan om tillståndet för Theresiastiftelsen får därför icke betraktas som en isolerad företeelse. Riksdagens yttrande kommer att vara vägledande för framtida meddelande av tillstånd att inrätta kloster.

Det synes oss ofrånkomligt att frågan om behovet för svenska medborgare av att kloster inrättas närmare diskuteras och såvitt möjligt får en definition. Att generellt föreskriva hur stor andel i kommuniteten som får utgöras av utländska medborgare låter sig inte göra utan närmare överväganden. För Theresiastiftelsens vidkommande bör frågan bedömas med hänsynstagande till att det är fråga om en begynnande verksamhet utan tradition i vårt land. Måhända skulle det vara befogat att i detta särskilda fall till en början medge att minst hälften utgöres av svenska medborgare. I övrigt bör bedömningen av medlemmarnas sammansättning grundas sig på regeln att medlemmarna av svenska kloster huvudsakligen skall utgöras av svenska medborgare.»

Utskottet

Vad angår frågorna rörande prästerliga övergångsbefattningar och vad därmed sammanhänger, finner utskottet ej anledning föreligga till erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet betraktar härvid som självklart att stor hänsyn skall tagas till pastoratets uppfattning, när domkapitel har att bestämma, huruvida präst, som vid överförandet till övergångsbefattning innehar tjänstebostad och som förordnas att i samma ort uppehålla tjänst såsom kyrkoadjunkt, bör få behålla tjänstebostaden, så länge förordnandet varar.

I det avsnitt av propositionen, som gäller spörsmålet om villkor för begärt tillstånd att inrätta kloster, återgives föredragande departementschefens uttalande att i tillståndsbeslutet bör i anslutning till vad kammarkollegiet föreslagit angivas att vid beslutet förutsatts, att klostrets medlemmar kommer att efter några år till övervägande del utgöras av svenska medborgare.

I motionen II: 666 hemställas, att riksdagen vid behandlingen av propositionen i förevarande del måtte beakta i motionen anförda synpunkter, vilka utmynnar i följande. Det synes motionärerna ofrånkomligt att frågan om behovet för svenska medborgare av att kloster inrättas närmare diskuteras och såvitt möjligt definieras. Att generellt föreskriva, hur stor andel i kommuniteten som får utgöras av utländska medborgare, låter sig enligt motionärernas uppfattning ej göra utan närmare överväganden. För Theresiastiftelsens vidkommande bör frågan bedömas med hänsynstagande till att det är fråga om en begynnande verksamhet utan tradition i vårt land. Måhända skulle det vara befogat att i detta särskilda fall till en början medge att minst hälften utgöres av svenska medborgare. I övrigt bör enligt motionärerna bedömningen av kommunitetens sammansättning grunda sig på regeln att medlemmarna av svenska kloster huvudsakligen skall utgöras av svenska medborgare.

I överensstämmelse med vad dissenterlagskommittén uttalat anser utskottet att, om kloster grundas här i riket, det bör ske med tanke på de svenska romerska katolikernas behov och att medlemmarna i svenska kloster sålunda huvudsakligen skall utgöras av svenska medborgare.

Theresiastiftelsen har upplyst att den kommunitet, som skulle utgöra det påtänkta klostrets första medlemmar, består av sex belgiska karmelitsystrar och två svenska medborgare. Ytterligare någon av svensk nationalitet skall ha anmält sin avsikt att inträda i klostret.

Att ett så litet antal svenska medborgare väntas från början ansluta sig till klostret, torde utvisa att hos de svenska romerska katolikerna ej finnes något större behov av klostrets inrättande. Med hänsyn härtill måste även anses ovisst, huruvida framdeles ett ökat intresse för inträde i klostret kan väntas medföra att efter några år klostrets medlemmar till övervägande del utgöres av svenska medborgare och att således den av departementschefen angivna förutsättningen för tillstånd att inrätta klostret kan uppfyllas. Om nämnda förutsättning brister, uppkommer fråga om tillståndets återkallande. Möjligheten av ett sådant ingripande skulle för tämligen lång tid medföra ovisshet rörande klostrets bestånd.

Under dessa förhållanden synes det utskottet riktigast att i det beslut om tillstånd, som Kungl. Maj:t må finna gott meddela, i anslutning till vad dissenterlagskommittén uttalat angives, att vid beslutet förutsatts, att klostrets medlemmar till övervägande del kommer att utgöras av svenska medborgare.

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot vad propositionen i övrigt innehåller rörande förutsättning och villkor för tillstånd att inrätta klostret.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen — med bifall till förevarande proposition, nr 47, såvitt avser prästerliga övergångsbefattningar — måtte

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid nyindelningen av riket i pastorat inrätta sådana övergångsbefattningar i enlighet med i propositionen förordade grunder;

2) antaga vid propositionen fogade förslag till lagar om ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond och av 1 § 2 mom. lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag);

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser och vidtaga åtgärder i övrigt, som fordras med avseende å förutnämnda övergångsbefattningar;

B. att riksdagen — i anledning av propositionen, såvitt avser villkor för tillstånd att inrätta kloster i visst fall, samt motionen II: 666 — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet härutinnan anfört.

Stockholm den 18 april 1961

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Per-Olof Hanson, Per Olofsson*, Ferdinand Nilsson, Alexanderson*, Erik Svedberg, Arvidson och Fagerström*;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, fru Johansson, fru Boman, herrar Östrand, Svensson i Vä, Ekström i Björkvik*, Zetterberg och Källstad.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av fru *Gärde Widemar*, herrar *Per-Olof Hanson*, *Alexanderson*, *Ekström* i Björkvik och *Källstad*,

vilka ansett, att utskottets utlåtande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Vad angår — — — (lika med utskottet till och med tredje stycket)
— — — svenska medborgare.

Såsom i motionen åberopats har dissenterlagskommittén uttalat, att, om kloster grundas här i riket, det bör ske med tanke på de svenska romerska katolikernas behov och att som en allmän princip torde böra gälla, att medlemmarna i svenska kloster huvudsakligen skall utgöras av svenska medborgare. I anslutning härtill har kommittén även uttalat, att antalet kloster, som efter upphävande av klosterförbudet kan komma att finnas, synes böra stå i rimlig proportion till antalet svenska romersk-katolska trosbekännare.

Vid religionsfrihetslagens tillkomst synes statsmakterna ej ha tagit direkt ställning till nu återgivna uttalanden. Även frånsatt detta synes dissenterlagskommitténs uttalanden i nu förevarande sammanhang icke kunna ge en mera preciserad vägledning vid bestämmande av villkoren för inrättande av kloster. Kommitténs uttalanden är av allmänt principiell natur och synes dessutom närmast förutsätta en situation, i vilken en begränsning av de svenska klostrens antal är påkallad.

Frågan huruvida utländska medborgare i större eller mindre proportion skall tillåtas ingå som medlemmar i inom Sverige inrättade kloster torde böra bedömas utifrån de allmänna reglerna för utländska medborgares vistande och verksamhet här i riket. Att föreskriva ytterligare begränsning i detta avseende skulle innefatta ett avsteg från religionsfrihetens princip, vilket skulle te sig så mycket mera stötande som svensk opinion icke sällan haft anledning att reagera mot religiös intolerans och inskränkningar i religionsfriheten i vissa andra länder.

Icke heller synes det stå i god överensstämmelse med religionsfrihetslagens anda, om de svenska statsmakterna, såsom motionärerna önskar, skulle närmare pröva, huruvida behov föreligger eller icke av inrättande av kloster. Detta avgörande torde få anses ankomma på den tillståndssökande att träffa.

Till vad nu sagts kommer, att en sådan restriktiv hållning som förordas i motionen skulle kunna uppfattas som om man på detta sätt — trots religionsfrihetslagen — ville upprätthålla klosterförbudet.

Oaktat viss tvekan från anförda synpunkter kan råda om det bärande i den av departementschefen i anslutning till kammarkollegiets yttrande angivna förutsättningen att klostrets medlemmar efter några år till övervä-

gande del böra vara svenska medborgare har utskottet icke velat motsätta sig att nämnda villkor inrymmas i tillståndet. Övriga av departementschefen uppställda villkor synes väl motiverade och föranleder från utskottets sida ingen erinran.

Under hänvisning — — — (lika med utskottets hemställan till och med punkten 3) — — — förutnämnda övergångsbefattningar;

B. att riksdagen — i anledning av propositionen, såvitt avser villkor för tillstånd att inrätta kloster i visst fall, samt motionen II: 666 — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna, att riksdagen ej funnit anledning till erinran mot de förutsättningar och villkor för sådant tillstånd, som angivits av föredragande departementschefen.»